

Azərbaycan ŞƏT ailəsində: regional sabitlikdən qlobal inteqrasiyaya

Bu gün Avrasiyanın yarısından çoxunu, qlobal ümumi daxili məhsulun isə dördüdə birini özündə birləşdirən Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı qlobal güc mərkəzi kimi getdikcə daha böyük maraq doğurur. Enerji layihələrindən tutmuş nəqliyyat dəhlizlərinə, elm və təhsildən turizmə qədər geniş spektrdə əməkdaşlıq məhz Avrasiyanın böyük ailəsinin çərçivəsində gerçəkləşir. ŞƏT-in fəlsəfəsi qarşılıqlı etimad, mehriban qonşuluq, sülh və sabitliyin qorunması, iqtisadi dividendlərə bağlı inkişafdır.

Avqustun 30-da Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpinin dəvəti ilə Tiencində keçirilən “ŞƏT plus” Zirvə toplantısında, eləcə də xarici hərbi müdaxilə və faşizm üzərində Qələbənin 80 illiyinə həsr olunmuş təntənəli tədbirlərdə və hərbi paradda iştirakı tarixi məna daşıyır. Səfər Azərbaycan–Çin münasibətlərinin davamlı inkişafının, həmçinin Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində yeni əməkdaşlıq imkanlarının qapısını açan strateji addımdır.

Tiencində keçirilən görüşlər iki ölkə arasındakı qarşılıqlı etimadın və tərəfdaşlığın artan nümunəsidir. Bu, həm də Azərbaycanın ŞƏT ailəsində mövqelərinin möhkəmləndirilməsi baxımından yeni mərhələnin başlanğıcıdır. Qeyd edək ki, dünən Çinin Tiencin şəhərində Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv ölkələrin dövlət başçıları Şurasının 25-ci iclası keçirilib. Sammitə 21 ölkədən liderlər və 10-dan çox beynəlxalq təşkilat qatılıb.

Bununla yanaşı, təşkilatın Dövlət Başçıları Şurasının 25-ci iclasının yekunları üzrə qəbul edilmiş Tiencin Bəyannaməsi gələcək üçün olduqca böyük perspektiv vəd edir. Ümumiyyətlə, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı (ŞƏT) Dövlət Başçıları Şurasının iclasında 20 sənəd imzalanıb.

Prezident İlham Əliyevin Çinə səfəri çərçivəsində keçirdiyi görüşlər bir daha onu göstərir ki, nəqliyyat-logistika, enerji və iqtisadi aktivliyin yüksək tempdə davamı Azərbaycan – Çin münasibətlərində prioritet istiqamətdir. Xüsusilə, Asiya İnfrastruktur İnvestisiya Bankının prezidenti Cin Liqunla görüş sözügedən aspektlərin müza-

kirəsi, həmçinin davamlı inkişafın təmini baxımından olduqca vacibdir.

Bakıdan keçən beynəlxalq dəhlizlər Şərqlə Qərbi, Şimal ilə Cənubu birləşdirir. ŞƏT-in genişlənən imkanları Azərbaycanın dünya bazarına çıxışını gücləndirir, sərmayə axınını sürətləndirir, elm və

texnologiyada yeni tərəfdaşlıqlar üçün zəmin yaradır. Qlobal güc balansının dəyişdiyi bu dövrdə Azərbaycanın ŞƏT platformasında fəallığı milli iqtisadi maraqlarımızın qorunması ilə yanaşı, regionun gələcəyinə yönəlik strateji seçimdir.

Təbii ki, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatında Çin Xalq Respublikasının (ÇXR) xüsusi çəkisi var.

Çin özünün iqtisadi potensialı ilə ŞƏT çərçivəsində iqtisadi və ticari, humanitar əməkdaşlığın genişlənməsində aparıcı amil olaraq qalır. Təsədüfi deyil ki, Çinin Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərlə ticarət dövriyyəsi 2024-cü ildə 2,7 faiz artaraq 512,4 milyard dollara çatıb. Bu rəqəm qlobal iqtisadi

məkanda yeni güc xəritəsinin cızıldığını göstərir.

ŞƏT çərçivəsində sıx inteqrasiya yalnız Çinin deyil, təşkilat üzvlərinin hər birinin iqtisadi maraqlarını təmin edən yeni əməkdaşlıq modellərini gündəmə gətirir. Bununla yanaşı, Çinin “Bir kəmər, bir yol” təşəbbüsündə ŞƏT məkanının əhatə olunması rəsmi Pekinin üzv dövlətlərlə əməkdaşlığa artan

marağını bir daha nümayiş etdirir. Bu kontekstdə Azərbaycan – Çin əlaqələri yeni üfüqlər açır. Tarixi İpək yolunun varislərindən olan Azərbaycan bu gün də özünün tranzit və logistika imkanları ilə Avrasiyanın iqtisadi inteqrasiyasında mühüm rol oynayır. Təsədüfi deyil ki, 2024-cü ildə Çin ilə Azərbaycan arasında ticarət dövriyyəsinin artması, ikitərəfli əməkdaşlığın genişlənməsi və müxtəlif sahələrdəki mübadilələrdə əhəmiyyətli inkişaf tendensiyaları aktivliyini qoruyub. Ötən il Çin Azərbaycanın dördüncü ən böyük ticarət tərəfdaşı olub və ticarət dövriyyəsi 20,7 faiz artaraq 3,744 milyard dollar təşkil edib. Məhz ölkə başçımızın vurğuladığı kimi Çinin Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsində payı 7,9 faiz olub, həmçinin idxal üzrə də lider mövqeyinə çıxıb və bu göstərici 17,69 faizə çatıb. Əlbəttə, bu iki ölkə arasında daha da dərinləşən iqtisadi əməkdaşlığın göstəricisidir.

Xüsusi vurğulanmalıdır ki, Prezident İlham Əliyevin illər öncə qəbul etdiyi strateji qərarlar – beynəlxalq nəqliyyat-logistika dəhlizlərinin inkişaf etdirilməsi, ölkəmizin coğrafi üstünlüklərinin səmərəli istifadəsi artıq öz bəhrəsini verir. Azərbaycanın yaratdığı yeni dəhlizlər Avrasiyanın yük daşımaqlarını yönləndirən alternativ yol xəritəsi kimi diqqət çəkir. Şimal–Cənub və Şərq–Qərb dəhlizlərinin inkişafı isə Bakının tranzit mərkəz kimi mövqeyini möhkəmləndirir. Bu gün qlobal iqtisadiyyatın xəritəsini dəyişdirən əsas güclərdən biri nəqliyyat və logistika arteriyalarının düzgün idarə edilməsidir. Bu mənada Bakı–Tbilisi–Qars dəmir yolu, “Şimal–Cənub” Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi, Trans-Xəzər Bey-

nəlxalq Nəqliyyat Marşrutu – Orta Dəhliz və Xəzərin qəlbində yerləşən ən iri qapılardan biri – Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı Azərbaycanın dünyadakı rolunu yeni səviyyəyə qaldırır.

Digər tərəfdən, Orta Dəhlizin strateji çəkisi günbəgün artır. Çindən Avropaya, Avropadan isə Asiya dərnliliklərinə uzanan yol həm etibarlılığı, həm də sürəti ilə seçilir. Yüklərin Çindən Avropaya ən qısa vaxtda çatdırılması artıq reallığa çevrilib. Azərbaycanın təşəbbüskarı olduğu bu marşrut Avrasiya məkanında yeni iqtisadi nəfəsdır. Bu gün Orta Dəhliz ölkələrin iqtisadi tərəfdaşlığını gücləndirən, siyasi etimadı möhkəmləndirən strateji körpüdür.

Bütün bu söylərin nəticəsi olaraq Azərbaycan ilə Çin arasında tranzit daşımaqların həmi 2024-cü ildə rekord səviyyəyə – 378 min tona çatıb. Bu, 2023-cü illə müqayisədə 86 faiz artım deməkdir. İqtisadi dinamika da göstərir ki, Azərbaycan öz tranzit missiyasını uğurla yerinə yetirir. 2024-cü il ərzində Çindən Azərbaycana ixrac və tranzit rejimində Orta Dəhlizlə 287 marşrut qatırı yola salınıb. Bu, Azərbaycanın Avrasiyada hab rolunun əyani təsdiqidir.

Azərbaycanın coğrafi mövqeyi, illərlə qurulan müasir infrastruktur və siyasi iradə nəticəsində ölkəmiz Avrasiyanın əsas ticarət dayaqına çevrilib. Bu realıq həm Çinə, həm də digər qlobal oyunçular üçün sərfəlidir. Məhz dövlət başçısının Çinə səfəri bir daha ölkəmizin Avrasiyanın maliyyə və enerji xəritəsində mövqelərini möhkəmləndirir.

Nurlan ABDALOV
XQ